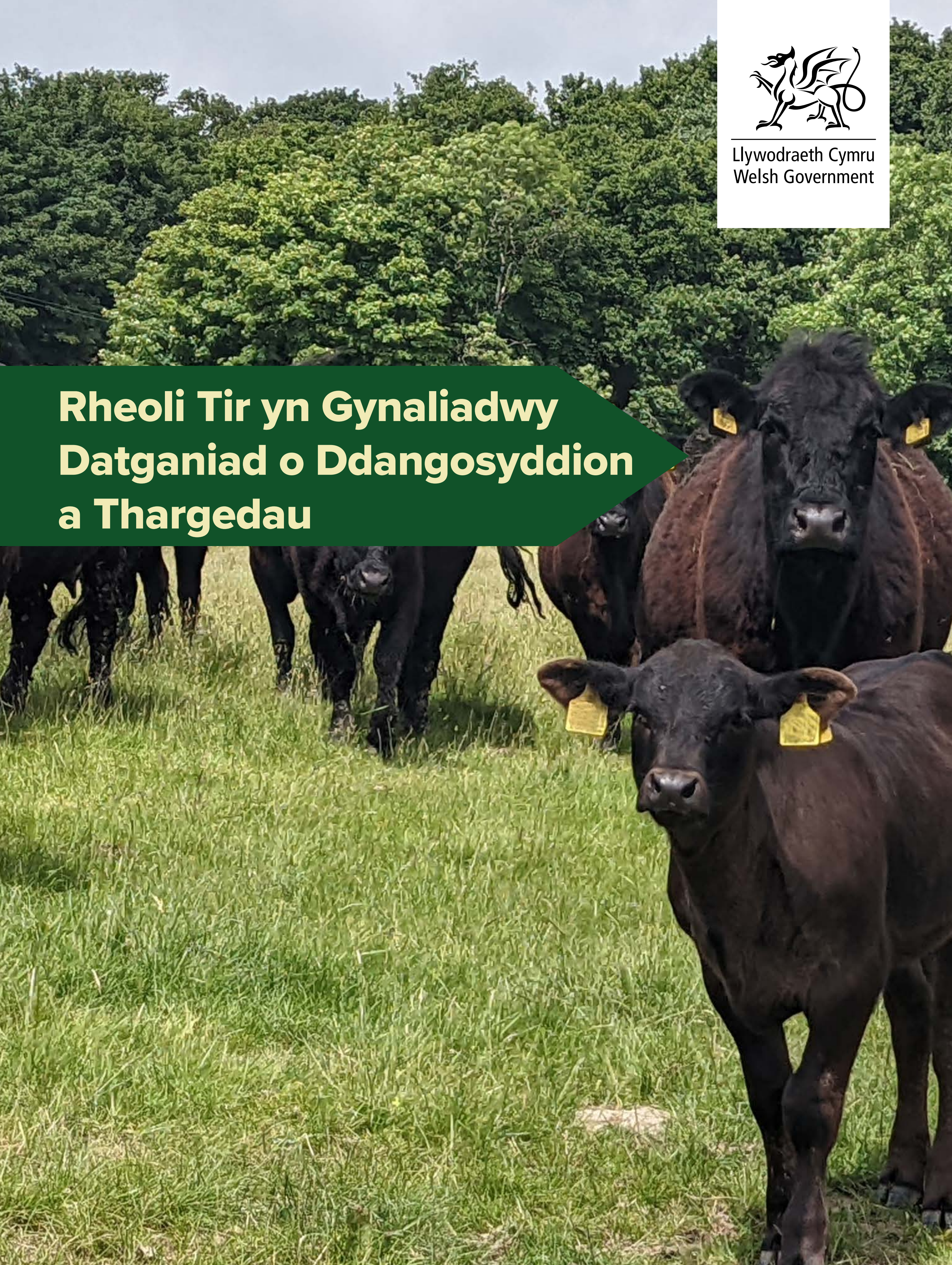

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Rheoli Tir yn Gynaliadwy Datganiad o Ddangosyddion a Thargedau

Rhagfyr 2025

Rhagair

Mae Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023 yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i weithredu yn y ffordd a fydd yn eu barn nhw yn cyfrannu orau at gyflawni pedwar amcan Rheoli Tir yn Gynaliadwy ("SLM").

Mae'r Datganiad hwn o Ddangosyddion a Thargedau SLM yn rhan o gyfres o gyhoeddiadau sy'n disgrifio ac yn esbonio'r cymorth a ddarperir gan Lywodraeth Cymru i'r Sector Amaethyddol yng Nghymru, ac mae'n cynnwys:

- Cynllun Cymorth Amlflwydd
- Adroddiad Blynyddol
- Adroddiad Effaith
- Adroddiad Rheoli Tir yn Gynaliadwy

Mae'r datganiad hwn wedi cael ei baratoi yn unol ag adrannau 4 a 5 o Ddeddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023.

Rydym wedi datblygu'r Datganiad o Ddangosyddion a Thargedau SLM gyda chymorth adroddiad ERAMMP 111: Theori Newid – Datblygu Rheoli Tir yn Gynaliadwy a Fframwaith, Dangosyddion a Thargedau Gwerthuso – ERAMMP.

Mae'r tablau'n dangos sut mae pob dangosydd yn cyfateb i amcanion SLM ac yn nodi prif bwrpas y cymorth y mae'r dangosydd yn ymdrin ag ef. Nodir targedau perthnasol hefyd, os ydyn nhw'n berthnasol.

Os bydd unrhyw wybodaeth a ddarperir yn y datganiad yn peidio â bod yn gywir neu'n gyflawn, neu os oes angen ei newid am ryw reswm, bydd y datganiad yn cael ei ddiwygio i adlewyrchu'r newidiadau ac yn cael ei ail-osod yn y Senedd cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol.

Rheoli Tir yn Gynaliadwy

Trwy'r Ddeddf, cafodd SLM ei sefydlu'n fframwaith ar gyfer cefnogi a rheoleiddio amaethyddiaeth yng Nghymru yn y dyfodol. Cafodd pedwar amcan SLM eu diffinio a fydd yn sail i gymorth a rheoliadau amaethyddol yng Nghymru: -

- Cynhyrchu bwyd a nwyddau eraill mewn modd cynaliadwy.
- Lliniaru'r newid yn yr hinsawdd ac addasu iddo.
- Cynnal a gwella gwytnwch ecosystemau a'r manteision y maen nhw'n eu darparu.
- Gwarchod a gwella cefn gwlad ac adnoddau diwylliannol, annog mynediad y cyhoedd iddyn nhw ac i ymwneud â nhw, a chynnal y Gymraeg a hyrwyddo a hwyluso'r defnydd ohoni.

Bwriedir hefyd i bob amcan ddiwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau, a chyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant yn adran 4 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

OGL © Hawlfraint y Goron 2025 Llywodraeth Cymru, WG53424
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg

Dangosyddion a Thargedau Rheoli Tir yn Gynaliadwy

DANGOSYDDION	TARGEDAU (os yw'n gymwys)
1. Cynhyrchu bwyd a nwyddau eraill mewn modd cynaliadwy	
(a) Annog cynhyrchu bwyd mewn modd amgylcheddol gynaliadwy	
1.1A. Allbwn amaethyddol cyfartalog fesul fferm (£) Penawdau Allbwn Fferm ar Gyfartaledd yn ôl Math o Fferm a Blwyddyn	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
1.1B. Rheoli pridd yn gynaliadwy	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
(b) Helpu cymunedau gwledig i ffynnu a chryfhau cysylltiadau rhwng busnesau amaethyddol a'u cymunedau	
1.2A. Cryfder cadwyni cyflenwi rhwng ffermwyr a'u cymunedau lleol (i fyny'r gadwyn ac i lawr y gadwyn)	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
1.2B. Nifer / cyfran yr aelwydydd gwledig o dan yr incwm canolrifol (WFG) Aelwydydd Islaw'r Incwm Cyfartalog Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru Arolwg Cenedlaethol Cymru (S) Arolygon Sefydliad Bevan (S)	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
1.2C. Nifer / cyfran y problemau iechyd meddwl a gofnodwyd, nifer y marwolaethau trwy hunanladdiad ac achosion o hunan-niweidio a gofnodwyd mewn cymunedau gwledig Arolwg Cenedlaethol Cymru – Modiwl Lles Meddwl StatsCymru – Dangosfwrdd Ystadegau Iechyd Meddwl SYG – Cyfrifiad Cymru a Lloegr Adroddiad Llesiant Cymru MIND – Yr Adroddiad Iechyd Meddwl Mawr	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
1.2D. Tir a ddefnyddir ar gyfer garddwriaeth (hectarau) Arolwg Amaethyddol a Garddwrol 2024	Cynyddu arwynebedd y tir sy'n cael ei ddefnyddio at ddiben garddwriaeth 60% o'i gymharu â llinell sylfaen 2024: 1,599 o hectarau.

DANGOSYDDION	TARGEDAU (os yw'n gymwys)
(c) Gwella gwytnwch busnesau amaethyddol	
1.3B. Incwm net y fferm (gan ddangos lefelau'r cyllid cyhoeddus) Incwm Ffermydd Llywodraeth Cymru – Incwm fferm Stats Cymru – Data incwm Arolwg Busnesau Ffermio – Data Fferm	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
1.3C. Niferoedd y gweithlu amaethyddol Arolwg Amaethyddol a Garddwrol	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
1.3D. Oedran y gweithlu amaethyddol SYG – Swyddfa'r Ystadegau Cenedlaethol Cyfrifiad	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
1.3E. Nifer / cyfran y problemau iechyd meddwl a gofnodwyd, nifer y marwolaethau trwy hunanladdiad ac achosion o hunan-niweidio gan ffermwyr / gweithwyr fferm a gofnodwyd Sefydliad Amaethyddol Llesiannol Brenhinol (RABI) – Yr Arolwg Ffermio Mawr (S) Arolwg Cenedlaethol Cymru – Modiwl Lles Meddwl StatsCymru – Dangosfwrdd Ystadegau Iechyd Meddwl SYG – Data Iechyd Meddwl a Hunanladdiad (S) SYG – Arolwg Barn a Ffordd o Fyw SYG – Cyfrifiad Cymru a Lloegr	Atal dirywiad pellach mewn dangosyddion iechyd meddwl ymhlith ffermwyr a gweithwyr fferm erbyn 2030.
(m) Cyflawni a hyrwyddo safonau uchel o ran iechyd a lles anifeiliaid	
1.4A. Dangosydd Iechyd a Lles Anifeiliaid	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
(n) Defnyddio adnoddau mor effeithlon â phosib (copi o 3.4)	
1.5A. Tir Amaethyddol a Ddefnyddir (hectarau)	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.

DANGOSYDDION	TARGEDAU (os yw'n gymwys)
1.5B. Cyfanswm y Gwrtaith Anorganig a ddefnyddir (pob fferm; pob cnwd a phorfa) (kilodunnell) Arolwg Ymarfer Gwrtaith Prydain (BFPS) – Ymarfer Gwenwynyddion Prydain (S) Arolwg Arferion Ffermydd Cymru – Arolwg Busnes Fferm Cymru Bwyd anifeiliaid – UK Soya Annual Progress Report	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
1.5C. Defnydd o Dail Organig (% gorchudd cnwd a glaswellt) (Yn cael ei ddatblygu) Arolwg Ymarfer Gwrtaith Prydain (BFPS) – Ymarfer Gwenwynyddion Prydain	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
1.5D. Defnydd o Gynnyrch Amddiffyn Planhigion (PPP) mewn Amaethyddiaeth	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.

DANGOSYDDION	TARGEDAU (os yw'n gymwys)
2. Lliniaru effeithiau newid hinsawdd ac addasu iddyn nhw	
(e) Lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr	
2.1A. Allyriadau nwyon tŷ gwydr blynyddol gan amaethyddiaeth (Rhestr Nwyon Tŷ Gwydr Amaethyddiaeth) Rhestr Nwyon Tŷ Gwydr Amaethyddiaeth ar gyfer – Allyriadau Nwy Twr	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
(f) Dal a storio mwy o garbon	
2.2A. Cyfradd flynyddol dal a storio carbon (Rhestr Nwyon tŷ gwydr – Defnydd Tir, Newid Defnydd Tir a Choedwigaeth (LULUCF)) Rhestr Nwyon Tŷ Gwydr Defnydd Tir, Newid Defnydd Tir a Choedwigaeth Cymru – Allyriadau Nwy Twr	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
2.2B. Offeryn adrodd am lefelau carbon a/neu nwyon tŷ gwydr ar fferm	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
2.2C. Arwynebedd y mawndir sydd wedi'i adfer	3,600 o hectarau erbyn 2029.
2.2D. Coed wedi'u plannu	21,500 o hectarau erbyn 2030
(l) Lliniaru risgiau llifogydd a sychder	
2.3A. Arwynebedd tir fferm sy'n dioddef llifogydd / sychder hir Rhaglen LIDAR genedlaethol – LiDAR Rhaglen Arsylwi'r Ddaear LlC a Labordai Planedau – Rhaglen Sylwi ar y Ddaear Cymru Fyw – Cymru Fyw Platfform yr Amgylchedd Cymru – Platfform yr Amgylchedd Cymru	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
2.3B. Nifer y trwyddedau codi dŵr ar gyfer Amaethyddiaeth Adnoddau Dŵr	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
(o) Annog busnesau amaethyddol i reoli ynni'n effeithiol	
2.4A. Capasiti gosodedig ynni adnewyddadwy sy'n eiddo lleol i ffermydd ac ystadau (a chymunedau) Cymru Regen i Lywodraeth Cymru – Cynhyrchu Ynni yng Nghymru Ystadegau Swyddogol Achrededig Tueddiadau Ynni'r DU Dangosfwrdd Data MCS	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM

DANGOSYDDION	TARGEDAU (os yw'n gymwys)
3. Cynnal a gwella gwytnwch ecosystemau a'r manteision y maen nhw'n eu darparu	
(g) Cynnal a gwella gwytnwch ecosystemau	
3.1A. / 4.2B. Lechyd a Gwytnwch Ecosystemau	Dangosydd / targed yn cael eu datblygu.
3.1B. Nifer rhywogaethau	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
(i) Gwella ansawdd aer	
3.2A. Amonia	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
3.2B. Gorchudd Canopi sy'n cyfrannu at ansawdd aer Coetir a Choed	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
(j) Gwella ansawdd dŵr	
3.3A. Holl gyrff dŵr croyw Cymru mewn statws cyffredinol da Cyfoeth Naturiol Cymru – Ansawdd dŵr yng Nghymru Rheoli Tir Cymru – Llygredd Amaethyddol (S)	Statws cyffredinol da ar gyfer yr holl ddyfroedd.
3.3B. Pathogenau o amaethyddiaeth mewn dyfroedd croyw ac arfordirol Cyfoeth Naturiol Cymru	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
3.3C. Canran y priddoedd sy'n dir âr a glaswelltir wedi'i wella sydd dros lefelau trothwy risg trwytholchi ffosfforws	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
(n) Defnyddio adnoddau mor effeithlon â phosibl (copi o 1.5)	
3.4A. Tir Amaethyddol a Ddefnyddir (ha)	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
3.4B. Cyfanswm y Gwrtaith Anorganig a ddefnyddir (pob fferm; pob cnwd a phorfa) (kt) Arolwg Ymarfer Gwrtaith Prydain (BFPS) – Ymarfer Gwenwynyddion Prydain Arolwg Busnes Fferm Cymru – Cais NPK yn ôl Math o Fferm Bwyd anifeiliaid – UK Soya Annual Progress Report	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
3.4C. Defnydd o Dail Organig (% gorchudd cnwd a glaswellt) (Yn cael ei ddatblygu) Arolwg Arferion Gwrtaith Prydain (BFPS) – Ymarfer Gwenwynyddion Prydain	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.
3.4D. Defnydd o Gynnyrch Amddiffyn Planhigion (PPP) mewn Amaethyddiaeth	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.

DANGOSYDDION	TARGEDAU (os yw'n gymwys)
4. Gwarchod a gwella cefn gwlad ac adnoddau diwylliannol, annog mynediad y cyhoedd iddyn nhw ac i ymwneud â nhw, a chynnal y Gymraeg a hyrwyddo a hwyluso'r defnydd ohoni	
(d) Cynnal yr iaith Gymraeg a hyrwyddo a hwyluso ei defnydd	
4.1A. Nifer a chyfran y siaradwyr Cymraeg yn yr ardal wledig a / neu'r sector amaethyddol SYG – Iaith Gymraeg Arolwg Cenedlaethol Cymru – Arolwg Cenedlaethol Cymru Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth – Iaith Gymraeg Arolwg ar y Defnydd o'r Gymraeg – Arolwg ar y Defnydd o'r Gymraeg	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM
(h) Cadw a gwella tirweddau a'r amgylchedd hanesyddol	
4.2A. / 3.1A. Iechyd a Gwytnwch Ecosystemau: Cyflwr tirweddau dynodedig	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
4.2B. Asedau'r Henebion Cofrestredig a Nodwedd Amgylchedd Hanesyddol Arolwg Cofebion Cadw mewn Perygl – Dogfen Fewnol Cofnod Amgylchedd Hanesyddo – HER/HENEB ERAMMP – Atodiad Technegol – 105TA1S11	Sicrhau bod 75% o'r henebion cofrestredig mewn cyflwr ffafriol/risg isel erbyn 2035.
(k) Cynnal a gwella mynediad y cyhoedd i gefn gwlad a'r amgylchedd hanesyddol ac i ymwneud â nhw	
4.3A. Hawliau Tramwy Cyhoeddus ar agor ac wedi'u nodi ERAMMP – Arolwg Maes Cenedlaethol	Cynyddu cyfran yr Hawliau Tramwy sydd ar agor ac wedi'u nodi i 60% erbyn 2030 o'i gymharu â data ERAMMP 2025.
4.3B. Ystadegau ymgysylltu Arolwg Pobl a Natur Cymru PaNS Cymru – Arolwg Pobl a Natur (S)	Dangosydd / targed yn cael ei ddatblygu.
4.3C. Diwrnodau agored ar fferm / ymweliadau â ffermydd / grwpiau ysgol PaNS Cymru – Arolwg Pobl a Natur (S) LEAF – Open Farm Sunday Cynaliadwyedd mewn Amaethyddiaeth (S) Ffermydd i Blant y Ddinas (S)	Dim targed. Bydd data ar gyfer pob cyfnod adrodd, gan gynnwys cynnydd cronnol tuag at gyflawni amcanion SLM, yn cael ei gynnwys yn yr adroddiadau effaith ac SLM.